

mun. Chișinău, bul. Ștefan cel Mare și Sfint, 162
Republica Moldova
MD-2004, tel. (+373 22) 27 27 40,
tel./fax (+373 22) 27 27 40, e-mail: jcc@justice.md

Chisinau city, Ștefan cel Mare și Sfint, 162 avenue
Republic of Moldova
MD-2004, tel. (+373 22) 27 27 40,
tel./fax (+373 22) 27 27 40, e-mail: jcc@justice.md

Nr. 3-485/17/4 din 22.03.2019

**Curtea Constituțională
a Republicii Moldova**

mun. Chișinău,
str. A. Lăpușeanu 28

dd 4954 19

Prin prezenta, în conformitate cu art. 4 alin. (1) lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, Vă prezintă alăturat sesizarea cu privire la excepția de neconstituționalitate a art. 121 și art. 227 din Codul de procedură civilă, ridicată de către avocatul Igor Hlopețchi, în dosarul nr. 3-485/17, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

De asemenea, Vă prezentăm alăturat încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 21 martie 2019, pronunțată în cauza civilă nr. 3-485/17, cererea de chemare în judecată a lui Igor Hlopețchi împotriva IGP al MAI și SIS cu privire la contestarea actelor administrative, restabilirea în funcție, încasarea salariului pentru absența forțată de la serviciu, repararea prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată.

Vă informăm că, anterior, în cadrul aceleiași cauze civile, avocatul Igor Hlopețchi a ridicat excepția de neconstituționalitate:

- a articolelor 25 alineatul (1) litera c), 26 alineatul (4) și 27 alineatul (5) din Legea nr.245-XVI din 27 noiembrie 2008 cu privire la secretul de stat;

- a articolului 47 alineatul (1) litera s) din Legea nr.320 din 27 decembrie 2012 cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului [*abrogat prin Legea nr.94 din 2 iunie 2017 pentru modificarea și completarea unor acte legislative*];

- a punctului 109 din Regulamentul cu privire la asigurarea regimului secret în cadrul autorităților publice și al altor persoane juridice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1176 din 22 decembrie 2010.

Cu privire la excepția precedentă, Curtea Constituțională a adoptat Hotărârea nr.38 din 14.12.2017.

Cu respect,

Judecător

Valentin Lastavețchi

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA	
Intrare Nr.	619
"29"	03 2019

BIROUL ASOCIAT DE AVOCAȚI „GARANT”
DRD. AV. IGOR I. HLOPEȚCHI
REPUBLICA MOLDOVA, MD 2012
mun. Chișinău, str. Al. S. Pușkin, nr. 22, of. 351
tel: +37379060504
e-mail: av.igor.hlopetchi@gmail.com

Nr. 04-124/79/18 din 12 decembrie 2018

JUDECĂTORIA CHIȘINĂU (SEDIUL CENTRU)

mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 162

CERERE

privind ridicarea excepției de neconstituționalitate

Aționând în interesele clientului HLOPEȚCHI Igor Pavel, întemeiându-mă pe prevederile hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit a) și g) din Constituția Republicii Moldova.

SOLICIT:

- Emiterea unei încheieri de ridicare a excepției de neconstituționalitate;
- Suspendarea procesului;
- Remiterea sesizării depuse conform art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, însoțită de materialele cauzei civile către instanța de jurisdicție constituțională;

Anexă: - sesizarea privind excepția de neconstituționalitate;

Cu o deosebită considerațiune,

[Signature]

Av. Igor I. HLOPEȚCHI

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit.g) din Constituție

I – AUTORUL SESIZĂRII

(Informații cu privire la autorul sesizării și eventualul său reprezentant)

1. Nume/Denumire **HĹOPETĹCHI** 2. Prenume **IGOR** 3. Patronimic **IGOR**

4. Ocupația **Avocat asociat al BAA „GARANT”**

5. Adresa **mun. Chișinău, str. Al. S. Pușkin, nr. 22, of. 351**

6. Tel. **+37379060504** E-mail **av.igor.hlopetchi@gmail.com**

7. **împuternicirea avocațială**

* Dacă autorul sesizării este reprezentat/ă, a se anexa o procură semnată de autorul sesizării.

(A se vedea Partea a II-a a Notiței Explicative)

11. II – OBIECTUL SESIZĂRII

Prezenta sesizare are ca obiect, examinarea constituționalității unor prevederi din următoarele acte legislative:

Codul de procedură civilă nr. 225 din 30 mai 2003, republicat la 21 iunie 2013 în Monitorul Oficial nr. 130-134, art. Nr: 415

Articolul 121. Pertinența probelor

Instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului.

Articolul 227. Cererea de declarare a probelor ca fiind false

(1) În cazul în care se declară că proba din dosar este falsă, persoana care a prezentat-o poate cere instanței judecătorești să o excludă ca mijloc de probațiune și să soluționeze cauza în baza altor probe.

III – CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

12.

La data de 10 aprilie 2017 Igor HLOPEȚCHI s-a adresat cu o acțiune în justiție împotriva Serviciului de Informații și Securitate și Inspectoratul General al Poliției cu privire la contestarea actelor administrative, restabilirea în funcția anterior deținută, încasarea salariului pentru absența forțată de la serviciu, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

La 7 iulie 2017 în fața judecătorul Valentin Lastavețchi din cadrul Judecătorei Chișinău, sediul Centru, a fost ridicată excepția de neconstituționalitate:

- a articolelor 25 alineatul (1) litera c), 26 alineatul (4) și 27 alineatul (5) din Legea nr. 245-XVI din 27 noiembrie 2008 cu privire la secretul de stat;

- a articolului 47 alineatul (1) litera s) din Legea nr. 320 din 27 decembrie 2012 cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului [abrogat prin Legea nr. 94 din 2 iunie 2017 pentru modificarea și completarea unor acte legislative];

- a punctului 109 din Regulamentul cu privire la asigurarea regimului secret în cadrul autorităților publice și al altor persoane juridice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1176 din 22 decembrie 2010.

Prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 38 din 14.12.2017 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 245-XVI din 27 noiembrie 2008 cu privire la secretul de stat, Legea nr. 320 din 27 decembrie 2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului și din Regulamentul cu privire la asigurarea regimului secret în cadrul autorităților publice și al altor persoane juridice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1176 din 22 decembrie 2010 (refuzul de a acorda dreptul de acces la secretul de stat), Înalta Curte a fixat niște linii diriguitoare în ceea ce privește stabilirea pericolului pentru securitatea statului, **pentru stabilirea și examinarea motivelor de fond care au stat la baza refuzului**. De asemenea, Curtea a conchis că, noțiunea de „siguranță națională” nu poate face obiectul unei definiții exhaustive, putând avea un sens larg, cu o mare marjă de apreciere, lăsată la dispoziția executivului. Totuși, aceasta nu poate depăși limitele sensului propriu al termenului (a se vedea *Geleri v. România*, hotărârea din 15 februarie 2011, § 33).

Încercând să eludeze sfidător raționamentele Curții Constituționale care au fost redactate în hotărârea prenotată, reprezentantul Serviciului de Informații și Securitate a falsificat un proces verbal de stenografiere din 26 decembrie 2006 și o ordonanță de ridicare a corpurilor delictive din 2013 cu scopul de a crea o aparență de pericol la securitatea statului.

De asemenea, în contextul acumulării **probelor în procesul civil post factum**, Serviciul de Informații și Securitate sub egida art. 18 alin. (1) pct. 3) lit. b) și c) din Legea nr. 59 din 29 martie 2012 culege informații prin aducerea persoanelor la sediul Serviciului de Informații și Securitate, unde se realiza o veritabilă audiere, iar persoanele

aduse erau impuse să scrie niște explicații pe marginea întrebărilor formulate de angajații serviciilor secrete care ulterior erau prezentate ca **probe în procesul civil**.

La data de 12 decembrie 2018 avocatul reclamantului a formulat o cerere de defăimare a probei ca fiind falsă în condițiile art. 227 CPC prin urmare, se reține că urmează să fie aplicată această normă la soluționarea cererii în coroborare cu art. 121 CPC și a solicitat excluderea din dosar a probelor obținute pe calea activității special de investigații.

Consideră autorul sesizării că, este absolut determinantă verificarea constituționalității textelor de lege de la art. 121, și art. 227 alin. (1) din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova.

IV – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

(A se vedea Partea a IV-a a Notiței Explicative)

13.

Expunerea faptelor:

Considerăm că, textele legislative indicate *supra*, implică carențe extrinseci și intrinseci de constituționalitate, din următoarele considerente:

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ:

PREVEDERILE RELEVANTE ALE CONSTITUȚIEI (MONITORUL OFICIAL AL REPUBLICII MOLDOVA, 1994, NR. 1) SUNT URMĂTOARELE:

Articolul 1

Statul Republica Moldova

„[...] (3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate”.

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale”.

Articolul 16

Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială”.

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și

interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție”.

Articolul 26

Dreptul la apărare

(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.

PREVEDERILE RELEVANTE ALE CONVENȚIEI EUROPENE PENTRU APĂRAREA DREPTURILOR OMULUI ȘI A LIBERTĂȚILOR FUNDAMENTALE (ÎNCHEIATĂ LA ROMA LA 4 NOIEMBRIE 1950 ȘI RATIFICATĂ DE REPUBLICA MOLDOVA PRIN HOTĂRÂREA PARLAMENTULUI NR. 1298-XIII DIN 24 IULIE 1997) SUNT URMĂTOARELE:

Articolul 6

Dreptul la un proces echitabil

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță atunci când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției. [...]”.

Articolul 17. Interzicerea abuzului de drept

Nici o dispoziție din prezenta convenție nu poate fi interpretată ca implicând, pentru un stat, un grup sau un individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau a libertăților recunoscute de prezenta convenție sau de a aduce limitări mai ample acestor drepturi și libertăți decât acelea prevăzute de această convenție.

**PREVEDERILE RELEVANTE ALE CODULUI DE PROCEDURĂ CIVILĂ NR. 225
DIN 30 MAI 2003, REPUBLICAT LA 21 Iunie 2013 ÎN MONITORUL OFICIAL
NR. 130-134, ART. NR: 415 SUNT URMĂTOARELE:**

Articolul 121. Pertinența probelor

Instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului.

Articolul 122. Admisibilitatea probelor

(1) Circumstanțele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probațiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante.

(2) Admisibilitatea probelor se determină în conformitate cu legea în vigoare la momentul eliberării lor.

(3) Se consideră inadmisibile probele obținute cu încălcarea prevederilor legii, cum ar fi inducerea în eroare a participantului la proces, încheierea actului de către o persoană neîmputernicită, încheierea defectuoasă a actului procedural, alte acțiuni ilegale.

(4) Se consideră inadmisibile probele ce nu au fost prezentate de participanții la proces pînă la data stabilită de judecător, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 119¹ și art. 372 alin. (1).

Articolul 227. Cererea de declarare a probelor ca fiind false

(1) În cazul în care se declară că proba din dosar este falsă, persoana care a prezentat-o poate cere instanței judecătorești să o excludă ca mijloc de probațiune și să soluționeze cauza în baza altor probe.

(2) Pentru verificarea declarației de defăimare a probei ca fiind falsă, instanța judecătorească poate dispune efectuarea unei expertize sau poate propune părților să prezinte alte probe.

(3) Dacă persoana care defăimează înscrisul indică autorul sau complicele falsului, instanța, printr-o încheiere judecătorească motivată nesusceptibilă de recurs, transmite organului de urmărire penală sau procurorului, în condițiile legislației de procedură penală, proba defăimătoare fără a suspenda examinarea cauzei.

(4) Cînd cazul nu conține elementele constitutive ale infracțiunii, falsul se va cerceta de instanța civilă prin orice mijloc de probă.

PREVEDERILE RELEVANTE ALE LEGII NR. 59 DIN 29 MARTIE 2012 PRIVIND ACTIVITATEA SPECIALĂ DE INVESTIGAȚII, PUBLICATĂ LA 08.06.2012 ÎN MONITORUL OFICIAL NR. 113-118; ART NR: 373; DATA INTRĂRII ÎN VIGOARE : 08.12.2012 SUNT URMĂTOARELE:

Articolul 4. Activitatea specială de investigații și drepturile omului

(1) Orice persoană supusă măsurii speciale de investigații are dreptul să fie informată, după efectuarea acesteia, de către procuror sau de către judecătorul de instrucție care a autorizat măsura dacă aceasta nu a atras dispunerea unei alte măsuri speciale de investigații.

(2) Orice persoană supusă măsurii speciale de investigații are dreptul la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin încălcarea prezentei legi.

(3) Înfăptuirea măsurii speciale de investigații pentru realizarea altor scopuri și sarcini decât cele prevăzute de prezenta lege nu se admite.

(4) Activitatea specială de investigații exercitată cu încălcarea prezentei legi atrage răspunderea prevăzută de lege.

(5) Orice informație, orice probă care au fost acumulate cu încălcarea drepturilor și libertăților omului sînt nule și se consideră inexistente.

Articolul 18. Măsurile speciale de investigații

(1) Pentru realizarea sarcinilor prevăzute de prezenta lege pot fi efectuate următoarele măsuri speciale de investigații:

1) cu autorizarea judecătorul de instrucție, la demersul procurorului:

a) cercetarea domiciliului și/sau instalarea în el a aparatelor ce asigură supravegherea și înregistrarea audio și video, a celor de fotografiat și de filmat;

b) supravegherea domiciliului prin utilizarea mijloacelor tehnice ce asigură înregistrarea;

c) interceptarea și înregistrarea comunicărilor și imaginilor;

d) reținerea, cercetarea, predarea, percheziționarea sau ridicarea trimiterilor poștale;

e) monitorizarea conexiunilor comunicațiilor telegrafice și electronice;

f) monitorizarea sau controlul tranzacțiilor financiare și accesul la informația

financiară;

g) documentarea cu ajutorul metodelor și mijloacelor tehnice, precum și localizarea sau urmărirea prin sistem de poziționare globală (GPS) ori prin alte mijloace tehnice;

h) colectarea informației de la furnizorii de servicii de comunicații electronice;

2) cu autorizarea procurorului:

a) identificarea abonatului, proprietarului sau a utilizatorului unui sistem de comunicații electronice ori al unui punct de acces la un sistem informatic;

b) urmărirea vizuală;

c) controlul transmiterii banilor sau a altor valori materiale extorcate;

d) investigația sub acoperire;

e) supravegherea transfrontalieră;

f) livrarea controlată;

g) colectarea mostrelor pentru cercetarea comparată;

h) cercetarea obiectelor și documentelor;

i) achiziția de control;

3) cu autorizarea conducătorului subdiviziunii specializate:

a) chestionarea;

b) culegerea informației despre persoane și fapte;

c) identificarea persoanei.

(2) Lista măsurilor specificate la alin. (1) este exhaustivă și poate fi modificată sau completată doar prin lege.

Articolul 34. Chestionarea

Chestionarea constă în comunicarea nemijlocită a ofițerului de investigații și a altor persoane împuternicite de către acesta cu persoanele care posedă sau care dispun de informații despre fapte, evenimente, circumstanțe sau persoane care prezintă interes.

Articolul 35. Culegerea informației despre persoane și fapte

Culegerea informației despre persoane și fapte constă în dobândirea informației despre persoane fizice și juridice, despre faptele, evenimentele, circumstanțele care prezintă interes prin studierea nemijlocită a documentelor, a materialelor, a bazelor de date, prin întocmirea de solicitări adresate persoanelor fizice și juridice care posedă sau care dispun de informația nominalizată.

AGRUMENTELE PRIVITOARE LA NECONSTITUȚIONALITATEA ACTELOR NORMATIVE ȘI LEGISLATIVE CRITICATE:

Pornind de la raționamentele înscrise în Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit a) și g) din Constituția Republicii Moldova, dacă în procesul judecării cauzei, instanța de judecată este sesizată de una din părți asupra neconstituționalității actului aplicabil, care poate fi supus controlului constituționalității, judecătorul ordinar sau completul de judecată, nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Legea supremă, a normelor contestate, dar în mod obligatoriu va demara procesul de exercitare a controlului constituționalității invocat de partea în proces, fiind obligați să suspende judecarea cauzei și să sesizeze Curtea Constituțională, prezentând direct Curții Constituționale, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate.

Cu referire la criticile de neconstituționalitate extrinseci și intrinseci ale textelor criticate din conținutul **art. 121 și art. 227 alin. (1) Codul de procedură civilă**, *ab initio* menționăm că acestea contravin unui șir de norme din Legea supremă și anume art. 1, 4, 16, 20, 26.

A fortiori autorul sesizării susține că dispozițiile de lege criticate sunt în mod evident lipsite de claritate, previzibilitate și predictibilitate, conducând la crearea unor paralelisme juridice dificil de delimitat conotație arbitrară.

CU REFERIRE LA DISPOZIȚIILE CRITICATE DIN CONȚINUTUL ART. 121 ȘI 227 ALIN. (1) CPC

O primă problemă pusă în discuție, rezidă în faptul că redacția actuală a textului articolului criticat, implică carențe de constituționalitate în materia legalității procesului civil și al egalității armelor.

Chintesența conceptului de „proces echitabil” interzice folosirea în procesul civil a probelor obținute în mod ilegal, accepțiune legală ce urmează a fi coroborată cu dispozițiile textului criticat, care prevăd niște condiții *ad personam* pentru invocarea nulităților mijloacelor de probă.

Totuși redacția actuală a textului art. 227 alin. (1) CPC oferă dreptul doar părții care a prezentat proba pretinsă a fi falsificată, de a solicita instanței excluderea acesteia, privând în mod arbitrar și disproporționat partea adversă. Aceste dispoziții legale relevă un viciu de constituționalitate care este **vădit disproporționat**, or, textul legii avantajează persoana care a prezentat o probă falsificată în detrimentul justițiabilului care critică proba respectivă.

Aceste dispoziții legale în opinia autorului sesizării, fac abstracție de egalitatea în fața legii și accesul liber la justiție, ceea ce reprezintă niște garanții procesuale de materializate a dreptului la un proces echitabil, asigurat, în acest caz, prin reglementarea în sarcina judecătorului ordinar a interdicției de a utiliza în soluționarea cauzelor civile, probe viciate.

Așadar, autorul sesizării consideră că Curții îi revine sarcina de a stabili dacă garanțiile juridice prevăzute prin dispozițiile art. 227 alin. (1) CPC care atribuie dreptul doar a părții care invocă proba de a cere excluderea ei și privarea părții adverse de acest drept, sunt suficiente pentru asigurarea dreptului la un proces echitabil, și respectiv dacă simpla desconsiderare a probelor în partea motivantă a hotărârii, neînsoțită de îndepărtarea fizică a mijloacelor de probă corespunzătoare din dosarul cauzei, este de natură a garanta drepturile fundamentale prevăzute de Legea supremă și de art. 6 din Convenție.

De asemenea, accentuăm că procesul dovedirii unor circumstanțe ce vizează conduita subiectului de drept, dincolo de orice îndoială rezonabilă, este unul complex, ce presupune realizarea de către instanțele de judecată a unei atente și detaliate analize a probelor administrate în dosarul cauzei, precum și excluderea dintre acestea a probelor obținute în mod ilegal, proces care trebuie finalizat prin pronunțarea unei soluții, bazate pe un raționament juridic ce trebuie să facă abstracție de informațiile furnizate de probele lovite de nulitate și administrate cu încălcarea legii.

Acest proces este, prin urmare, unul cognitiv, specific psihologiei judiciare, ce presupune formarea unei convingeri intime a judecătorului, referitoare la cauza dedusă spre judecare. Așa fiind, procesul cognitiv analizat se desfășoară după reguli psihologice proprii, ce presupune, în mod intrinsec, printre altele, o apreciere proprie, subiectivă a judecătorului cu privire la informațiile analizate, existente în cuprinsul dosarului. Pentru acest motiv, eliminarea juridică, dintr-un dosar a probelor declarate nule, nu implică și excluderea lor, într-o manieră cvasiautomată, din sfera realității, așa cum aceasta este percepută de către magistratul investit cu soluționarea cauzei. Altfel spus, excluderea probelor obținute în mod nelegal din dosar, ca o consecință juridică a nulității mijloacelor de probă/procedeele probatorii, presupune o simplă eliminare a posibilității dezvoltării unor raționamente juridice pe baza acestora, în scopul soluționării cauzei, fără a putea determina și pierderea din memoria magistratului a informațiilor cunoscute în baza acestor mijloace de probă.

Acest mecanism juridico-cognitiv este cel avut în vedere de legiuitor cu prilejul reglementării instituției nulității probelor, constituind o variantă ideală de aplicare a dispozițiilor art. 121 coroborate cu art. 227 CPC, sancțiunea procesuală exprimată prin excluderea din dosar este de natură asigure o certitudine a justițiabilului că probele falsificate sau care nu sunt pertinente, nu vor genera influențe asupra convingerilor judecătorului. Eficacitatea acestuia este însă afectată de menținerea în dosarul cauzei a mijloacelor de probă, corespunzătoare probelor declarate nule, mijloace de probă ce constituie, de fapt, o formă de exprimare, pe un suport material, a respectivelor probe.

Totuși autorul sesizării consideră că, accesul permanent al judecătorului investit cu soluționarea cauzei la mijloacele materiale de probă viciate nu poate avea ca efect decât o readucere în atenția judecătorului, respectiv o reîmprospătare a memoriei acestuia cu informații care pot fi de natură a-i spori convingerile referitoare la vinovăția/nevinovăția persoanei, dar pe care nu le poate folosi, în mod legal, în soluționarea cauzei. Astfel, fiecare nouă potențială examinare a unor probe care suferă de vicii, de către instanța de judecată, determină un proces psihologic caracterizat prin

contradicția informațiilor cunoscute de judecător cu cele pe care el este obligat să le aibă în vedere la soluționarea raportului juridic de conflict ce face obiectul cauzei. În aceste condiții, în situația în care probele obținute în mod nelegal sunt de natură a demonstra anumite circumstanțe, observarea lor repetată de către instanța de judecată sporește și chiar materializează riscul înlocuirii acestora, în cadrul raționamentului judiciar, cu simpla convingere formată, prin mecanisme pur cognitive, tocmai pe baza respectivelor probe, operațiune logică nepermisă judecătorului, având în vedere prevederile art. 121, 122 și art. 227 din Codul de procedură civilă.

Prin urmare, cu toate că excluderea juridică și fizică a probelor obținute în mod ilegal din procesul, nu este reglementată pentru procedura în fața instanței de judecată, totuși aceasta apare ca fiind o garanție suficientă a drepturilor fundamentale anterior menționate, or în caz contrar această garanție este una pur teoretică, în lipsa îndepărtării efective a mijloacelor de probă obținute în mod nelegal din dosarul cauzei. Mai mult, aplicarea efectului inerent al nulității legiferat în dispozițiile art. 121, 122 și 227 CPC, și omisiunea de a opera cu instituția excluderii nu asigură o coerență legislativă în materie.

În aceste condiții, autorul sesizării este de părere că excluderea juridică a probelor obținute în mod nelegal în procesul civil pe calea **activității speciale de investigații**, în lipsa înlăturării lor fizice din dosar, este insuficientă pentru o garantare efectivă a dreptului la un proces echitabil al acestuia.

Problema juridică invocată a făcut obiectul activității de legiferare și al controlului de constituționalitate și în alte state europene.

În acest sens, se constată că instituția nulității probelor presupune îndepărtarea fizică a mijloacelor materiale de probă din dosarele cauzelor în state precum Austria, Croația și Slovenia. **Așadar, cea mai revoluționară soluție se regăsește în art. 86 din Codul de procedură penală din Croația, prevede că probele excluse din procesul penal, printr-o hotărâre rămasă definitivă având acest obiect, urmează să fie sigilate și păstrate separat de restul dosarului de către secretariatul instanței, acestea neputând fi examinate sau folosite pe parcursul soluționării cauzei.**

În acest ultim sens este și Decizia Curții Constituționale a Sloveniei nr. U-I-92/96 prin care **s-a constatat încălcarea dreptului la un proces echitabil, prin participarea la soluționarea raportului de conflict a judecătorului care a luat cunoștință de probele declarate inadmisibile.** Potrivit acesteia din urmă, dispozițiile Codului de procedură penală al Sloveniei care permit judecătorului să se familiarizeze cu informațiile pe care organele poliției le-au colectat în etapa anterioară judecării (care trebuie eliminate din dosar și pe care nu se poate baza soluționarea cauzei), care nu prevăd și excluderea judecătorului care s-a familiarizat cu respectivele informații, nu sunt conforme cu dreptul la un proces echitabil, reglementat la art. 23 din Constituția Sloveniei. Prin decizia anterior invocată, Curtea Constituțională a Sloveniei nu a declarat neconstituționale anumite dispoziții legale din cuprinsul Codului de procedură penală, ci a sancționat ca fiind neconformă cu dreptul la un proces echitabil lipsa din legislația procesual penală a unei dispoziții legale care să interzică participarea la soluționarea fondului cauzei penale a unui judecător aflat în ipoteza juridică anterior menționată.

Având în vedere considerentele expuse, raportat la dispozițiile Legii supreme,

considerăm că instituția nulității de la art. 121 și art. 227 alin. (1) CPC *mutais mutandis* atrage după sine eliminarea mijloacelor de probă din dosar.

Iar privarea părții adverse de a solicita excluderea din dosar a probelor inadmisibile, este vădit disproporționată, nu asigură un echilibru juridic de drepturi și este de natură să afecteze dreptul la un proces echitabil al justițiabilului.

A priori, autorul sesizării, deduce că nulitățile actelor procesuale și procedurale ocupă un loc important în sfera garanțiilor ce asigură efectivitatea principiului legalității procesului ca finalitate a aflării adevărului, fiind menite să înlăture încălcările normelor de procedură care au intervenit cu ocazia dispunerii unui act procesual sau a ducerii la îndeplinire a unui act procedural, precum și consecințele negative pe care aceste încălcări le-au produs în proces. Nulitățile îndeplinesc astfel un scop preventiv — de preîntâmpinare a încălcării legii, un rol sancționator — de desființare a actelor efectuate cu încălcarea legii, precum și un scop reparator — de refacere a actelor procesuale și procedurale desființate, dacă este necesar și posibil.

Având în vedere importanța legalității procesului în special al legalității probelor și a efectuării actelor procesuale care implică o influență directă asupra desfășurării judecății pe fond, putând să fie decisive pentru soluționarea cauzei, se reține că nu există nicio justificare obiectivă și rezonabilă a împiedicării judecătorului de a exclude fizic din dosar probele inadmisibile și de a asigura posibilitatea unui alt participant la proces de a cere excluderea probelor decât persoana care o prezintă așa cum este reglementat în prezent.

Totodată, în ceea ce privește rolul instanței în faza de judecare a procesului civil și rolul diriguitor al instanței de judecată, considerăm că o atare soluție legislativă — care nu permite, ca regulă, invocarea chestiunii de excludere a probelor de participantul care formulează criticile de inadmisibilitate — nu poate fi justificată doar prin filosofia restrângerii rolului activ al instanței și, în general, prin regândirea sistemului procesului judiciar, în sensul apropierii acestuia, în anumite privințe, de sistemul adversarial.

În acest sens, autorul menționează că, spre deosebire de sistemul adversarial, în care judecătorul poartă răspunderea, de principiu, numai asupra corectitudinii desfășurării procedurii, sarcina stabilirii faptelor aparținând juraților, în procesul civil autohton instanța își asumă răspunderea și în privința acestor elemente esențiale, care constituie finalitatea procesului — stabilirea faptei și a vinovăției.

Astfel, conchidem că, art. 227 alin. (1) Cod de procedură civilă impune instanței de judecată să limiteze disponibilitatea în drepturi procedural privitoare la excluderea probelor administrate neregulamentar, deși acestea ar putea conduce inclusiv la vicierea rezultatului procesului.

În același timp, suntem de părere că niciun argument *nu poate prevala* în situația în care la baza hotărârilor judecătorești sunt trecute sub tăcere careva iregularități în administrarea probelor.

Subsecvent, relatăm că Convenția Europeană obligă statele părți să instituie remedii efective pentru o „justiție echitabilă”, iar asigurarea posibilității de a obține excluderea efectivă din dosar a probelor viciate, în vederea neadmiterii influențelor asupra convingerii magistratului, precum și asigurarea tuturor părților și participanților

la proces a dreptului de a invoca viciile, de a solicita excluderea probelor acumulate și administrate neregulamentar, în opinia autorului sesizării, ar fi soluția care va corespunde tuturor standardelor constituționale și convenționale, ceea ce ar duce la remedierea problemei de constituționalitate sesizată.

V – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

14. Reieșind din cele relevate, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, art. 4 alin. (1) lit. a), art. 24 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 4 alin. (1) lit a), și art. 39 din Codul jurisdicției constituționale, facem apel la Înțelepciunea Onoratei Curți și solicităm în mod respectuos exercitarea contolului constituționalității în parte a prevederilor :

Articolul 121. Pertinența probelor

Instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului.

Articolul 227. Cererea de declarare a probelor ca fiind false

(1) În cazul în care se declară că proba din dosar este falsă, persoana care a prezentat-o poate cere instanței judecătorești să o excludă ca mijloc de probațiune și să soluționeze cauza în baza altor probe.

VI - LISTA DOCUMENTELOR

15.

a) Cauza civilă nr. 3-485/17;

VIII - DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

16. Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 162

Data 12 decembrie 2018

Drd. Av. Igor I. HŁOPEȚCHI

Av. IGOR I. HŁOPEȚCHI

(Semnătura autorului sesizării sau a reprezentantului)